

הלכות התנ

מנהגי התנ

א. זמן נתינת מעות זכר למחצית השקל: בק"ק בית אל נהגו ליתן מעות אלו ביום תענית אסתר קודם תפילת המנחה. [דברי שלום אות מה]. ובישיבת המקובלים ק"ק נהר שלום תכב"ץ מזמן ראש עדת המכונים כמוהר"ר מרדכי שרעבי זצ"ל נהגו ליתן המחצית השקל ביום י"ד באדר קודם המנחה.

ב. מהרה"ו זיע"א היה רגיל לטבול בערב יום הפורים כמו בערב יום הרגל [כה"ח סי' תרצה אות יג].

ג. ילבש בגדי שבת בפורים, וגם הנשים יעשו כן, וכתב רבינו יוסף חיים בספרו "עטרת תפארת", שאם יש להן תכשיטי זהב ילבשום.

ד. נהגו לכפול אמירת "ארור המן" ג' פעמים, ויכוין למפלת הס"מ וגונדא דליה, וכן יעשו באמירת "ברוך מרדכי" שיכפלו אמירתו ג' פעמים. [מנהגי בית אל].

ה. בקריאת המגילה של שחרית כשיגיע לאמירת ליהודים היתה אורה ושמחה וששון "ויקר" ימשמש בעת אמירתו מילת ויקר בתפלין וינשקם.

ו. אחר קריאת המגילה וסיום התפילה יעשה תיכף את מצות היום ובתחילה יקיים מצות מתנות לאביונים ואח"כ משלוח מנות ואח"כ סעודת פורים. [כן היא משמעות דברי האריז"ל והרש"ש זיע"א].

ז. מה שאמרו רז"ל כי בימי הפורים האלה נותנים צדקה לכל הפושט ידו, הענין יבואר כי בימי החול צריך האדם לראות למי נותן הצדקה, לפי שאם יתן לאדם שאינו הגון יש בו אחיזת דין, אבל עתה ביום הפורים שיש הארה גדולה, אין צריך להקפיד בזה וכל הפושט יד נותנים לו.

ח. מצוה להרבות בסעודת פורים והנה על ידי האכילה נמשכין מוחין דחכמה, ועל ידי השתיה נמשכין מוחין דבינה. ולהיות שביום הפורים מח הבינה גובר כידוע לידועי ח"ן, על כן צריך שירבה האדם בשתיה יותר מן האכילה. (שער הכונות).

ט. וכתב רבינו הבן איש חי בספרו "עטרת תפארת" שאם יוכל האדם יזמין לפניו ט"ו מיני מאכל, וט"ו כוסות, וביאר שם טעם הענין על פי הסוד.

י. כתב הגר"ח פאלאגי זצוק"ל בספרו "רוח חיים", דיש לאכול בליל פורים מאכלי חלב, והטעם מפני שאמרו בגמ' "הדור קבלוה בימי אחשוורוש", שחזרו וקבלו את התורה הקדושה מאהבה ועל כן צריך לאכול מאכלי חלב על שם התורה, דכתיב בה "דבש וחלב תחת לשונך". ובספר "מעם לועז" על מגילת אסתר כתב בשם החיד"א, שנהגו לאכול בפורים מיני מתיקה, לפי שאז חזרו וקבלו את התורה מרצון, והתורה מתוקה מדבש ונופת צופים.

א. כתב רבינו יוסף חיים זצ"ל בשו"ת תורה לשמה שהשולח מנות לחברו מפירות של שנת השביעית, שאינו יוצא בזה ידי חובה מפני שהוא כעושה סחורה בפירות הללו והתורה אמרה והיתה שבת הארץ לכם לאכלה ואמרו חז"ל לאכלה ולא לסחורה, ואמנם הגרש"ז אורבך זצ"ל סובר, שיוצא בזה ידי חובה, ולא נחשב לסחורה, כיון שאין זה דרך מקח וממכר. ועל כן מהיות טוב ראוי שלא לשלוח מנות מפירות שביעית.

ב. לכתחילה אין לקיים מצות משלוח מנות ע"י נתינת כסף לחברו, אלא צריך שיתן לו דברי מאכל דווקא, ובדיעבד מי שנתן משלוח מנות לחברו במעות יצא ידי חובתו, היות וישנם פוסקים המתירים בזה.

ג. רבינו חיים פאלאגי בספר מועד לכל חי הביא שאפילו אשה מעוברת תתן מתנות לאביונים בעד העובר וסימן לדבר שנאמר בפרשת שקלים "זה יתנו כל העובר".

ד. דבר פשוט הוא שאע"פ שהנשים חייבות בכל מצות היום, פטורות הן ממצות שתיית היין ואף גנאי הוא להן.

ה. קטנים אינם בכלל החיוב של "חייב איניש לבסומי בפוריא". ומ"מ נוהגים שנותן להם אביהם מעט יין בכדי לחנכם במצות.

ו. מי שאביו ציוה עליו שלא ישתכר ביום הפורים, צריך הוא לשמוע בקול אביו.

ז. מי ששתיית היין מזיקה לבריאותו פטור ממצווה זו, ומ"מ ראוי שיטעם מעט יין זכר למצות היום.

ח. ישתדל לשתות דווקא יין ולא שאר דברים המשכרים כגון ערק וכיו"ב, כיון שיש אומרים שהחיוב הוא דווקא בייין.

ט. ישתדלו לעשות את סעודת הפורים קודם חצות היום, לפי שמובא בכתבי האר"י שעל ידי הסעודה נמשכת הארת מרדכי על כל ישראל, וזהו דווקא כשאוכל קודם חצות היום.

נענין מפתח המן

כתב רבינו האר"י ז"ל בשער הגלגולים שכח הקליפה של המן הרשע שהצליח לגבור בתחילה על עם ישראל היה מכח ניצוץ הקדושה שנתן חיות להקלי, וניצוץ הקדושה שהיה שרוי אצל המן הרשע היה האמורא הקדוש רב שמואל בר שילת, שהגמרא אומרת עליו שהיה מלמד תינוקות של בית רבן אשר לא נמצאו רבים כמותו.

והנה כתוב במדרש שמרדכי היהודי אסף וקיבץ אלפי תינוקות של בית רבן, והיה מלמדם תורה ומתפלל עמהם להעביר רוע הגזירה. ובאותה שעה שהיה עמהם נכנס המן הרשע לבית המדרש ושאל למרדכי במה אתם עוסקים, והשיבו מרדכי שעוסקים בפרשת הקמיצה, אמר לו המן שגדול כח לימוד הלכות קמיצה שלכם שדחה עשרת אלפים ככר כסף שלי. [כע"ז ג"כ במגילה טז].

ועל פי דברי האר"י ז"ל מבואר, שמרדכי הצדיק ע"י לימודו עם תינוקות של בית רבן שזו היתה מלאכתו של האמורא רב שמואל בר שילת, הוציא מתוך קליפת המן את הניצוץ הקדוש של רב שמואל בר שילת, ובזה הסיר את חיות הקליפה והחלה מפלתו של המן. (מתוך שיחת הגר"י ערס בהיכל ישיבת המקובלים).